

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 8,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 4 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

De Heere is waarlijk opgestaan

MEDITATIE

De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien.

Lukas 24 : 34.

Deze juichstem van het geloof is tot eer van de Heere en tot beschaming van de vijand.

Vanuit het donkere graf is de Zon der gerechtigheid opgegaan. De zegels van haat en vijandschap zijn verbroken en de wacht is op de vlucht geslagen. De steen die het hart van de vrouwen bezwaarde is door een engel des Heeren afgewenteld. Verschenen aan Simon in de kracht van Zijn opstanding gaat de jubelkreet: „De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien,” van hart tot hart. Bij het binnenkomen van de Emmaüsgangers, die de Heere mochten ontmoeten in het breken des broods, werd het hen vanuit de vergadering van de elven en die met hen waren toegeroepen: „De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien.”

Deze heerlijke klanken waren voor hun harten als de klanken van de weerklink der bergen, daar de wijn van zoete vertroosting werd gedronken, zodat de bedroefden vrolijk werden in de Heere. Terwijl de Heere Jezus ging door de diepte van de vloekdood des kruises, liep dat voor de Zijnen door het dal van de schaduwen des doods. Rake- lings ging de dood met zijn vreselijke verschrik- kingen langs hen heen, wat hen deed zuchten uit de banden van de dood en angsten der hel: „Och Heere, bevrijd mijn ziel.” Een noodgeschrei dat door de bestrijdingen van Satan en de verdren- kingen van het ongeloof heen brak naar boven. De weg naar boven was door Christus met Zijn offerande gebaad. In het zuchten tot de Heere en het smeken om ontferming, is de ademtucht van het geloof, een levend hopen op de Heere. Vanuit het nieuwe leven treurt en weent het hart over het gemis van de Heere. En dat is het ver- langend uitzien naar Zijn komst in het hart.

Terwijl de deuren gesloten waren uit vrees voor de Joden, kwam de Heere in het midden, om het opnieuw te bewijzen dat Hij waarlijk door Zijn God en Vader gesteld was in de staat der ver- heerlijking.

De opstanding van Christus om het door Hem verdiende heil toe te passen aan het hart, heeft voor de gelovigen in Zijn opwekking zijn onbewe- gelijke vastigheid. De Vader heeft de Borg daar Zijn offerande tot verheerlijking van de wet geheel volkomen was, vanuit de staat der vernedering ge- steld in die van Zijn verhoging. De toepassing van het verdiende heil heeft in de Heere zijn oorzaak en grond, wat de oprechten in Hem doet roemen vanwege Zijn grote daden.

Simon had in zijn grote droefheid over het gemis van de Heere en in de smart van de verloochening Hem aangedaan, wel in de eerste plaats de ver- troosting van Zijn opstanding nodig om niet te bezwijken.

Het verloochenen van de Heere sneed hem van alle kanten door het hart en dat veroorzaakte bloeden- de wonden. Het ging bij hem niet alleen om het kennen en om het eigendom zijn van de Heere, maar ook om het leven met de Heere. En dat zijn drie kernpunten van het geestelijke leven.

In het hart der oprechten is het kennen en het

eigendom zijn van de Heere en het leven met Hem, boven alles dierbaar. Het is de bede van het hart dat deze drie dingen als een drievoudig snoer steeds meer diepgang mochten bekomen in het hart. Wordt u er naar gevraagd daarvan iets te zeg- gen, dan heeft het plaats dat u vanwege de veel- vuldige bestrijdingen er niet toe kunt komen. En wat kan dat u later al tot smart zijn naar de in- spraak van de vijand geluisterd te hebben. Hoeveel te meer is het dan wel tot smart wanneer het ont- kend is iets te kennen van die heerlijke kernpunten. U kunt er zeker van zijn dat Petrus naar buiten gaande bitterlijk geweend heeft.

Maar 't was hem gezegd dat hij het doen zou, en dat tot zijn bestraffing. Simon was zo sterk, stond zo hoog bij zichzelf, had de hulp des Heeren niet nodig. En dat is toch wel het gevaarlijkste stand- punt dat ingenomen kan worden door een kind des Heeren.

Satan, zonde en ongeloof zouden niet zoveel macht over ons hebben tot grote schade van het geeste- lijke leven, zo het bij ons meer was, in het besef van onze afhankelijkheid een aankleven van de Heere.

Maar hiervan heeft de Heere Jezus de Vader niets gezegd. In Zijn hogepriesterlijk gebed heeft Hij alleen van het goede dat door Zijn genade beleefd werd gezegd.

De Borg heeft Zijn volk met al hun kwalen en struikelingen voor Zijn rekening genomen, om hen daarvan te reinigen en te genezen, opdat zij in het gericht onberispelijk zouden staan voor het aangezicht van de Vader.

Bij het aanschouwen van de Heere in de kracht en heerlijkheid van Zijn opstanding, werd al het kwaad van Simon bedekt door de gerechtigheid van Christus, zodat Gods vergevende liefde vloei- de in zijn hart. En dat tot vernieuwing van zijn gemoed.

Het kennen en het zijn van de Heere kwam weer boven om te leven met de Heere. De nieuwe mens die onderlag tot vreugde van de vijand, kwam weer te staan in de vrijheid om op de school van de grote Meester geoefend te worden in het ge- tuigen van Hem.

Wij hebben het opstaan van de Heere in ons hart zo nodig als het bij ons een puinhoop is van el- lende. Met al ons woelen en werken kunnen wij het niet in orde krijgen. En daarom te meer heb- ben wij het verloochenen van de Heere te bewenen en wel bitterlijk te bewenen, anders gaat 't van kwaad tot erger. In de zonde toch is het altijd een verloochenen van de Heere, een wegdrukken van de drie kernpunten die zijn in het geloof. Het kennen van de Heere, het overgeven aan de Heere en het vertrouwen op de Heere om met Hem te leven.

Hoe hebben wij het Paasfeest gevierd? Was het een ontmoeten van de Heere, een komen tot de kracht van Zijn opstanding in het smaken van Zijn vrede? Want dan leven wij in ons denken, willen en gevoelen weer uit de bediening van Christus.

En bij dat opstaan van de Heere in Zijn volk, tot het verkrijgen van een gezond geestelijk leven, staat Hij ook op over Zijn volk, opdat zij in verloochening van zichzelf de gemeenschap der heiligen zouden onderhouden.

VAN DE ADMINISTRATIE

Allereerst antwoord op verzoek van één onzer abonnees, n.l. M. H. B. te Uithuizen, dat het abonnementsgeld voor de nieuwe jaargang nog niet betaald is. Hoewel onze Hoofdredacteur het in het vorige no. heel duidelijk heeft medegedeeld, dat zij die reeds het abonnement voor de 6e jaargang betaalden, de ingesloten girokaart naast zich konden neer leggen, is mij gebleken uit verschillende reacties, dat het nodig is daar nogmaals de nadruk op te leggen. *Willen dus allen die reeds betaalden er goede nota van nemen, dat zij op de in het vorige no. inge- sloten girokaart niet behoeven te reageren.* Aan giften mocht extra worden ontvangen f 137,50, terwijl wij weer 5 nieuwe abonnees mochten noteren. Wij hopen D.V. een volgende maal, ook onder „Van de Administratie”, goede berichten aangaande ons blad te moge doorgeven, als resultaat van de ontmoetingsdag op 17 april te Dordrecht. Ons gironummer is bekend, n.l. 704350 t.n.v. Adm.: Bewaar het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn.

v.d.L.

Ontmoetingsdag te Dordrecht

Het was niet mogelijk tijdig een verslag te maken van de ontmoetingsdag te Dordrecht op 17 april j.l. voor opname in dit nummer. In het volgende nummer wordt aandacht aan die dag geschonken.

Het lied in de eredienst

De brochure van Ds. M. C. Tanis onder boven- genoemde titel is te verkrijgen door storting van f 1,60 per exemplaar op postrekening 652422 ten name van Ds. G. Blom te Meerkerk.

B.

Uittreksel Statuten Stichting Bewaar het Pand

Grondslag

Artikel 2.

De stichting heeft als grondslag de Heilige Schrift, die zij erkent als het onfeilbare Woord van God; zij aanvaardt de drie Formulieren van Enigheid, vastgesteld op de Nationale Synode van Dordrecht (1618-1619) als daarop gegrond; zij aanvaardt de Statenvertaling als de meest zuivere Nederlandse Bijbelvertaling.

Doel en middelen

Artikel 3.

De stichting stelt zich ten doel het bevorderen van de handhaving der oude Gereformeerde be- ginselen, in overeenstemming met het gestelde in artikel 2.

Artikel 4.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- a. de uitgave van het blad „Bewaar het Pand”;
- b. alle andere wettige middelen in de ruimste zin, die naar het oordeel van het bestuur bevorder- lijk kunnen zijn voor het doel van de stichting.

Maar missen wij dat geestelijk leven nog, kleeft ons hart de Heere niet aan. O, dat het door Zijn genade werd een ontwaken uit de slaap der zorge- loosheid, een opstaan uit de doden door te leren leven uit Hem en Hij zal over u lichten als de Zon der gerechtigheid om als kinderen des daags te wandelen in de vreze Gods.

Nijkerk.

R. Kok.

Geroepen naar Gods voornemen

8.

Rondom een bekend leerboek.

Onze Heidelbergse Catechismus is een bekend leerboek. Normaal komen we er iedere week mee

in aanraking. De opmerking kan gemaakt worden, dat in dit leerboek nergens met uitdrukkelijke woorden over de tweërlei roeping gesproken wordt. Het is waar. Al lezen we de Catechismus door van Zondag 1 tot en met Zondag 52: op niet één bladzijde wordt deze onderscheiding genoemd. Laten we niet vergeten het aparte karakter van dit leerboek. Het is gericht op de praktijk der godzaligheid. De ware gelovige is aan het woord, die gedurig spreekt van de troost en het nut in wat beleden wordt. Die gelovige is ook tevens de groepene uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht door Woord en Geest. En wel heel duidelijk belijdt hij in de catechismus dat hij alleen door de verlichting en het werk van de Heilige Geest tot het geloof gekomen is. Wie goed onderscheidt kan hier zowel de uitwendige roeping als de inwendige vinden. Beter gezegd: hier wordt de werkelijkheid beleden, dat de roeping door het Evangelie alleen kracht doet door de Heilige Geest.

Denk eens aan Zondag 7... „maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt.” Eén letter is hier van belang nml. de letter „r”. De Heilige Geest werkt het geloof. En Zondag 25 laat geen andere klanken horen. Als daar gevraagd wordt: „vanwaar komt zulk geloof?” wordt geantwoord: „Van de Heilige Geest, Die het geloof in onze harten werkt door de verkondiging van het heilig Evangelie...”

Wie vraag en antwoord 54 van Zondag 21 goed leest, weet dat ook hier de belijdenis van de Heilige Geest in het krachtadig roepen doorklinkt. De Zoon van God vergadert Zijn uitverkoren gemeente door Zijn Geest en Woord.

Wij hebben boven dit artikel geschreven: rondom een bekend leerboek. Het is van belang op te merken, dat juist de opstellers van de Heidelbergse Catechismus ten aanzien van de roeping geen andere klanken hebben laten horen. U weet het nog van de catechisatie: in opdracht van Frederik III keurvorst van de Paltz is dit leerboek opgesteld door Zacharias Ursinus en Caspar Olevianus. Zij waren althans de belangrijkste opstellers.

We luisteren eerst naar Ursinus. Voor mij heb ik het „Schatboek” in de vertaling van Festus Hommius 1650. In dat boek worden verklaringen gegeven van Ursinus zelf op de catechismus. Bij Zondag 21 —!— schrijft hij over de eeuwige praedestinatie of voorverordening. Daartegen — tegen Gods uitverkiezing en verwerping — hoort hij iemand inbrengen, wat we lezen in 1 Timotheus 2:4: „God wil dat alle mensen zalig worden”. We gaan eens luisteren naar het antwoord van Ursinus: „Deze plaats van Paulus moet met onderscheid verstaan worden: God wil, dat alle mensen zalig worden. Omdat de bekering en zaligheid van allen Hem behaagt en aangenaam is. Want Hij heeft een vermaak in de zaligheid van allen en Hij verblijdt Zich niet in de dood der goddelozen...” Even verder schrijft Ursinus „dat

Hij alle mensen tot het geloof en de boetvaardigheid nodigt. Daarom doet Paulus daarbij: „en dat ze allen tot kennis der waarheid komen. Maar Hij wil niet, dat ze allen zalig worden en bekeerd worden metterdaad. ... Hij nodigt alle mensen; Hij zegt tot allen: „bekering en gehoorzaamheid behaagt Mij: gij zijt die Mij schuldig”. Maar Hij zegt niet tot allen: „Ik zal die krachtiglijk in u werken” maar alleen tot de uitverkorenen”.

Uiteraard zeggen wij niet, dat van de verklaring van deze tekst het laatste woord door Ursinus gezegd is. Het gaat er ons om: hier zijn dezelfde klanken als bij Calvijn. Tenvolte onderstrepen ze welmenende nodigheden Gods aan allen en tenvolte belijden ze krachtadige roeping in de uitverkorenen.

En Olevianus? Het is een voorrecht, dat zijn werken weer gelezen worden. Het is altijd te merken, dat deze theoloog onder Calvijn in Genève geweest is. Bij hem treft niet de redenerende trant van spreken, maar het echte geestelijke spreken, dat Gods Woord laat klinken en heel direct gericht is op de praktijk der godzaligheid. Ook ten aanzien van het onderwerp, dat ons bezighoudt. In „De getuigenissen van het Genade-Verbond” spreekt hij over de roeping op meer dan één plaats. Het getuigenis van Gods Woord wordt door hem bijzonder geprezen. Hij weet het, dat het geloof nooit Christus kan aangrijpen, tenzij „bekleed met Zijn beloften”. In verband daarmee schrijft hij later: „Maar al is het nu ook waar, dat niet allen Christus door het geloof aannemen, zo wordt Hij daarom niet minder aan allen, tot wie het Woord van het Evangelie komt, aangeboden (2 Corinthe 5:20, 21). Want van het Woord der genade gaat niets af door de ondankbaarheid der mensen. De harten van die Hem aannemen, heeft God geopend en hen daartoe reeds tevoren uitverkoren (Titus 1:1). Die Hem niet aannemen, die nemen Hem door en tengevolge van hun vrijwillige blindheid niet aan (2 Corinthe 4:3, 4; Handel. 2:13; Handel, 13:46). Want Gods genade wordt nooit verworpen zonder de boosheid en hardnekkigheid des harten”.

In een volgend stukje: „De hemelse Vader biedt echter Zijn uitverkoren gemeente door het Evangelie Christus niet slechts aan, ... maar Hij schept ook door de prediking van het Evangelie het geloof in hun harten (Johannes 1:13 en 5:25). Zoals de Heere de blindgeborene niet slechts de zon aanbod, maar hem tevens ook door Zijn kracht het gezicht schonk, waardoor Hij Zich in haar aanschouwing mocht verheugen”. We zouden meer aanhalingen kunnen geven. Ik dacht dat het genoeg was. De prediking van het Evangelie wordt geprezen maar het loopt uit op de lof aan de Heilige Geest, Die het Evangelie krachtig doet zijn in de harten van Gods kinderen. Naar Gods voornemen.

D. Slagboom.

had zelfs van haar Koning commissie en macht ontvangen, om van ieder dienst te eisen, en ten onder te brengen wat enige tegenstand bood.

Het grondig kennen van de stad Mensziel in de staat der rechtheid is op de leerschool van het geloof een eerste vereiste. Op de vraag hoe de Heere ons geschapen heeft wordt ons hier een duidelijke beschrijving gegeven.

In het midden van deze stad was een zeer beroemd paleis opgericht, dat vanwege zijn sterkte wel een kasteel genaamd mag worden, om zijn vermakelikheden een paradijs, en om zijn wijde een plaats zo breed, dat ze de ganse wereld bevat.

„God heeft ieder ding schoon gemaakt op zijn tijd; ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd, zonder dat een mens het werk dat God gemaakt heeft, kan uitvinden, van het begin tot het einde toe.”

Deze plaats beoogde de Koning El-Schaddai alleen voor Zichzelf en geen ander nevens Hem. Eensdeels om Zijn eigen welgevallen en anderdeels ook omdat Hij niet wilde dat de strik der vreemden over deze stad komen zou.

El-Schaddai hield ook in deze plaats een garnizoen, maar beval de bewaring hiervan aan de lieden van de stad. Een grote onderscheiding die tegelijkertijd een grote verantwoordelijkheid kwam vast te stellen daar dat de eeuwige toekomst van de stad inhield.

De muur van deze stad was wel samengevoegd, ja zo vast gebouwd en ineengesloten, dat hij, ten ware door de stedelingen zelf, in eeuwigheid niet bewogen of gebroken kon worden.

Want hierin bestond de uitnemende wijsheid van Hem die Mensziel bouwde, dat de muren nooit gebroken of beschadigd konden worden, zelfs niet door de machtigste en vijandigste potentiaat, ten ware de *inwoners zely daarin bewilligden*.

De Prediker heeft met al de wijsheid hem door God geschonken, deze zaak nauwkeurig onderzocht en is gekomen tot de beslissende uitspraak: „Alleenlijk zie, dit heb ik gevonden, dat God de mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht.” Om te leren buigen in het stof der verootmoediging hebben wij God in de eerste plaats te rechtvaardigen in onze schepping. Op dit woord: „En God zag al wat Hij gemaakt had en zie, het was zeer goed,” hebben wij „Amen” te zeggen tot onze vernedering voor Hem.

Nijkerk.

R. Kok.

Reisindrucken

8

Enige dagen vóór mijn vertrek uit Canada, namelijk op donderdag 13 augustus vorig jaar, werd te Ancaster, in het kerkgebouw van de kerk van Hamilton Generale synode gehouden.

De Canadese en Amerikaanse kerken komen elk jaar in synodale vergadering bijeen. De grote afstanden maken dat wel bezwaarlijk en de kosten zijn daardoor hoog, maar toch acht men jaarlijkse synodes van belang. Mogelijk dat dit in de toekomst anders wordt.

Van de gelegenheid om deze synode als gast bij te wonen maakte ik graag gebruik, samen met mijn vroegere ouderling, br. Semmer.

Alle kerken waren tegenwoordig, ook die uit het verre westen. Ds. Hamstra van Dundas was door ziekte verhinderd om te komen. Overigens waren er al de predikanten, die ik nagenoeg allemaal kende. Verschillende andere afgevaardigden had ik ook al eerder ontmoet. Zo gevoelde ik me al terstond in een vertrouwde omgeving.

Ds. Overduin, toen nog te Mitchell, nu te Vineland, opende de vergadering en heette allen hartelijk welkom. Ds. Tamminga werd voorzitter. Hij leidde de vergadering op uitnemende wijze. De beraadslagingen waren nu eens in het nederlands dan weer in het engels. De ene afgevaardigde kon zich beter in het engels en een ander beter in het hollands uitdrukken. Dat bleek voor geen der afgevaardigden een bezwaar. Met aandacht werden de besprekingen gevolgd.

Gedurende de ganse vergadering heerste er een goede geest. Dat kwam ook uit aan de maaltijd, die in de middagpauze in het basement van de kerk genuttigd kon worden. De dames van Hamilton hadden uitstekend gezorgd. Tijdens de onderbreking van de vergadering was er ook gelegenheid om even met verschillende afgevaardigden apart te spreken.

Uit de gesprekken kon wel worden opgemaakt, dat men zich zeer bezorgd maakt over de ontwikkeling

Besprekingen van de heilige oorlog

1

„Wanneer ik”, zo vangt Bunyan in dit vermaarde boek aan, in mijn reize wandelde door vele streken, gebeurde 't mij dat ik kwam in het befaamde land dat de Aardbodem heet; een zeer wijde en brede landstreek.

Het ligt tussen de twee polen, en wel in het midden van de vier hoeken des hemels. 't Is een waterrijke plaats, versierd met heuvelen en valleien, en voor 't grootste gedeelte (tenminste waar ik was) zeer vruchtbaar, volkrijk en met zeer goede lucht. De inwoners zijn niet alleen van één familie, ook niet van enerlei taal, levenswijze en godsdienst, maar verschillen daarin zoveel, als men zegt, dat de planeten onderling zelf doen. Sommigen zijn recht, anderen verdraaid, zoals het is in mindere landschappen.

In deze plaats nu reisde ik, en wel zo lang, tot ik veel van haar moedertaal, zeden en manieren aanleerde; en als ik het zal zeggen, ik had zeer groot vermaak in het zien en horen van vele der dingen, die daar te zien en te horen waren. Ja ik was er zo mee ingenomen, dat ik daar zeker als een ingeborene zou geleefd hebben en gestorven zijn, zo niet mijn Meester om mij gezonden had en mij tot Hem doen roepen, om iets voor Hem te doen, en opzicht te hebben over hetgeen daar gedaan werd.

In deze lustige streek (de aardbodem) is een schone en aangename stad en samenwoning, genaamd

Mensziel. Een stad ten opzichte van haar bouw kunstig, van haar ligging zo dienstig en ten aanzien van haar voorrechten zo voordelig. Als vanzelf spreek ik nu ten opzichte van haar begin en fundering, zodat ik er van mag zeggen wat veleer gezegd werd van 't landschap waarin zij ligt: Daar is haars gelijke niet onder de gehele hemel.”

De Schrijver is tot het bewustzijn gekomen van des menschen hoge afkomst. Wij zijn van Gods geslacht, want wij zijn van Hem afkomstig door schepping. En dat wil hij op ons in laten werken om er recht werkzaam mee te worden.

Wat de ligging van deze stad belangt, zij ligt tussen twee werelden. De eerste Grondlegger en Bouwmeester daarvan, voor zo ver ik uit de beste en gezaghebbende aantekenaars kon merken, was El-Schaddai, die stichtte haar tot Zijn eigen vermaak.

Hij maakte ze tot een spiegel en heerlijkheid van alles wat Hij maakte. Ja tot een hoofdstuk boven alles wat Hij in dat landschap deed. De stad Mensziel was wel zulk een goede stad, toen ze gebouwd werd, dat volgens sommigen bij haar stichting de Goden nederkwamen, om te zien en dat zij van vreugde vrolijk zongen.

En gelijk Hij ze maakte goed, om te aanschouwen, zo maakte Hij ze machtig om heerschappij te voeren over alles, wat rondom haar lag. Ja al wat er is, had bevel om Mensziel als overste te erkennen en was gehouden hulde te brengen. Ja, de stad

van het kerkelijke leven in het vroegere vaderland. Het is ook in Canada verre van ideaal, maar ik heb toch ook op de synodale vergadering met blijdschap mogen constateren, dat zij die in het kerkelijke leven leiding hebben te geven dat begeren te doen in de lijn van de afscheiding en dat men bang is voor alles wat in ons land terecht tot grote verontrusting aanleiding geeft. Er wordt wel — zo vertelde mij een der vooraanstaande afgevaardigden — het gebrek gevoeld in verschillende gemeenten aan ouderen, die bekwaam zijn om het kerkelijk leven in goede banen te leiden.

Tijdens de vergadering dacht ik: hier kun je je weer thuis voelen. Je voelt er je op je gemak. Er heerste een goede sfeer, die elders veelal gemist wordt. Met instemming kon worden geluisterd naar wat naar voren werd gebracht. Het kwam steeds naar voren, dat men de oude lijn wilde handhaven. Wij willen het kerkelijke leven aan de overzijde van de oceaan heus niet gaan idealiseren. Daarvoor zijn we te veel met de werkelijkheid bekend. En het ideale wordt hier nooit bereikt. Daar dreigen ook gevaren. Dat is altijd en overal zo. Maar het doet zo weldadig aan te merken, dat men het kan opnemen voor de oude waarheid en dat dit instemming vindt.

Het is niet mijn bedoeling een volledig verslag van de synode te geven. Tot heden vond ik nog geen verslag in The Messenger, het orgaan van de kerken in Canada en U.S.A. Wel stond in het nummer van december 1970 een verslag van de klassikale vergadering van 22 oktober 1970, die geopend en geleid werd door Ds. C. Smits van Clifton. Een agenda van de synode-vergadering bezit ik niet, aantekeningen heb ik niet gemaakt. Ik beperk me dus tot enkele zaken, die aan de orde kwamen en mijn bijzondere belangstelling hadden en waarvan ik mag aannemen, dat er ook bij onze lezers belangstelling voor is.

De opleiding van dienaren des Woords vroeg bijzondere aandacht. De deptaten inzake opleiding enz. hadden juist de vorige avond vergadering. Even tussen haakjes: deputaatschappen houden zo nodig vlak voor een klassikale of synodale vergadering een bijeenkomst, omdat zij dan geen aparte reizen behoeven te maken met alle ongemak en kosten, die daaraan verbonden zijn. Genoemde deputaten hadden juist de vorige avond een jongeman als student aangenomen en deelden dit met blijdschap aan de vergadering mee. Daardoor is het aantal studenten gestegen tot 3.

Men zou graag de opleiding in eigen hand houden, omdat dit van groot belang wordt geacht met het oog op de toekomst van het eigen kerkelijke leven in Canada en Noord-Amerika. Dat ligt echter nu niet binnen het bereik wegens gebrek aan mankracht en de grote afstanden.

Het is thans zo, dat de studenten de opleiding volgen te Grand Rapids. Zij ontvangen dus hetzelfde onderwijs als de studenten, die eens een plaats zullen krijgen in de Christian Reformed Churches, de kerken, die verwant zijn aan de Gereformeerde kerken in ons land. De opleiding is gedegen, maar de geest is de onze niet. Daarom zijn aan deze gang van zaken bezwaren verbonden. Er kwam een mogelijkheid om de studenten te laten opleiden aan de Theologische hogeschool van de vrijgemaakte Gereformeerde kerken te Hamilton. Dat zou voor hebben, dat er een regelmatig contact kon plaats hebben met de plaatselijke predikant. Er was veel voor te zeggen om van deze mogelijkheid gebruik te maken, maar na besprekingen met de hoogleraren in goede sfeer moest toch worden geconstateerd, dat er niet voldoende vertrouwen kon zijn in de geest van het onderwijs. Men zou liever de studenten laten opleiden aan de Universiteit te Philadelphia. Daar is de opleiding nog degelijk, maar het bezwaar is, dat de studenten dan geen contacten hebben met de gemeenten, die ze later hopen te dienen. En ook omgekeerd: de gemeenten geen contacten hebben met haar toekomstige predikanten.

Daarom moest men blijven bij de oude regeling, dat de opleiding te Grand Rapids plaats vindt. Gelukkig is daar Ds. Tamminga nog predikant. Hij staat regelmatig in contact met de studenten. Dit is me 6 jaar geleden al gebleken, toen ik een paar dagen met mijn vrouw bij de familie Tamminga mocht logeren. Dat contact is van groot belang om richting en leiding te geven aan hen, die in de toekomst de kerken zullen moeten dienen.

B.

Nog eens: De Zondvloed I

In de vorige jaargang namen we enkele artikelen op naar aanleiding van de verschijning van het boek *De Zondvloed* van Prof. A. M. Rehwinkel, uitgave van Buijten en Schipperheijn te Amsterdam. Dit belangrijke boek trok overal aandacht. In het algemeen is het goed ontvangen. Ook Ir. J. v. d. Graaf redacteur van *De Waarheidsvriend* wijdt er in dit blad een paar artikelen aan. Deze heeft later in de informatieserie van de Hervormde Bond voor inwendige zending op G.G. een folder geschreven over *Evolutie*. Deze schrijver is tot oordelen bevoegd. Van verschillende kanten is er op aangedrongen nog eens terug te komen op het boek van Prof. Rehwinkel, ook omdat er naast waardering kritiek loskwam. We willen gaarne aan die aandrang gevolg geven en menen dat het beste te kunnen doen door aan onze lezers door te geven wat Ir. v. d. Graaf schreef.

Het boek is bepaald op niveau geschreven, bovendien ook in een rustige opbouwende betoogtrant, maar met zeggingskracht. Dat het boek dan ook in Amerika al een tiende druk beleefde is niet zo verwonderlijk. Als zodanig zal het ook hier zijn weg wel vinden. Want het is bepaald de moeite waard om van de gedachten van Rehwinkel kennis te nemen.

Alvorens ik echter tot de bespreking van dit boek overga wil in een artikel vooraf duidelijk maken in welk discussiekader een dergelijk boek in onze tijd staat. Dat is nodig, want wat voor de één overtuigend is, is voor de ander twijfelachtig, aanvechtbaar of onaanvaardbaar. Zo zal het ook met dit boek gaan. Daarom wil ik eerst trachten de plaats van dit boek in de huidige discussies over evolutie en dergelijke enigszins doorzichtig te maken. Dan krijgt een bespreking over dit boek een duidelijker achtergrond.

Cuvier

Tot in de vorige eeuw werd in de geologie de zogenaamde catastrofe-theorie aangehangen. Allerlei wetenschappelijke gegevens omtrent de verschillende aardlagen en de daarin voorkomende fossielen werden verklaard uit grote catastrofes die op aarde hadden plaats gevonden, met name uit de zondvloed. Eén van de baanbrekende geleerden op dit terrein was de bioloog en palaontoloog (onderzoeker van fossielen) Cuvier. Cuvier was een scherp bestrijder van de evolutietheorie, met name van de theorie van Lamarck, die al lang voor Darwin een evolutionistische gedachtengang ontwikkelde.

Prof. dr. R. Hooykaas, hoogleraar in de geschiedenis der natuurwetenschappen aan de R.U. te Utrecht, zegt van Cuvier: 'Cuvier meende dat de verschillende scherp gescheiden aardlagen, elk met zijn eigen fossiele dieren, erop wijzen dat grote catastrofes (vulkanische uitbarstingen of overstromingen) in de aardgeschiedenis plaats vonden. Na elke grote omwenteling betrokken 'nieuwe' dieren (misschien komend vanuit een klein gespaard gebleven gebied) het onbevolkte nieuwe gebied'. (Chr. Encyclopedie, 1957, deel II, pag. 339).

Van belang is wat prof. Hooykaas dan verder over hem opmerkt: 'Cuvier was afkerig van speculatie. Hij wilde dat alles wat de ervaring toont, grondig gescheiden wordt van wat hypothetisch is. In de kwestie van het ontstaan van het leven, het wezen van het leven en het ontstaan van het embryo, liet hij liever een vraagteken staan dan een oncontroleerbare theorie op te bouwen'. 'Zijn geologische theorie was in overeenstemming met de toenmaals bekende feiten; uit niets blijkt dat Cuvier, hoezeer ook trouw aan het Protestantisme, er door niet-wetenschappelijke argumenten toe gekomen zou zijn. Hij wordt nu dikwijls ongunstig beoordeeld, omdat men als maatstaf aanlegt de tegenwoordige gangbare evolutieleer. Maar gezien vanuit de in zijn tijd voorhanden zijnde feitenkennis moet erkend worden, dat Cuvier en niet Lamarck of Geoffroy met hun speculatieve en soms fantastische theorieën, een sobere weergave van het feitelijk bekende heeft gegeven.' (Geoffroy voerde in 1830 een strijd met Cuvier, waarin hij eveneens blij gaf van een evolutionistische visie; J. v. d. G.) Hooykaas waardeert Cuvier dus met klem als geleerde, die van het gegevene uitging, en plaatst hem dan verder in de rij van grote geleerden als Bacon, Boyle en Newton, die als enige basis van de natuurwetenschap hebben aanvaard

de empirie, dat wil zeggen dat wat met wetenschappelijke methoden te meten, te onderzoeken is. Onverantwoorde vooronderstellingen, die telkens de wetenschap bedreigen en haar van haar fundament aftrekken, wees hij af. Cuviers zondvloedtheorie was dan ook in overeenstemming met de feitelijke gegevens die bekend waren.

Lyell

Eén van de belangrijke grondleggers van de geologie is Sir Charles Lyell, waarover ik in vorige artikelen al meer heb geschreven. Tegen de gangbare opvattingen in zijn dagen, die van de catastrofe-theorie dus, verdedigde hij het beginsel van de uniformiteit, meestal aangeduid als het actualiteitsbeginsel. Dat houdt in dat de veranderingen, die in de loop van de geschiedenis in de aardkost zijn opgetreden, van dezelfde orde zijn als die welke in de huidige tijd plaats vinden. Met andere woorden, bestudering van de processen, zoals ze zich in het heden voordoen, is de sleutel voor het verstaan van de veranderingen die zich in de aardkorst hebben voorgedaan in vroeger tijden. Geen catastrofe-theorie dus maar een geleidelijke ontwikkeling op grond van constante wetmatigheden, die de veranderingen in de aardkorst bewerkstelligen. In 1863, met de verschijning van zijn boek, waarvan de titel in het Nederlands luidt *De ouderdom van het menselijk geslacht*, kiest hij publiekelijk voor het evolutionisme van Darwin. Zijn theorie werd in de geologie als een grondregel voor de evolutionistische ontwikkelingen aanvaard.

Herlevende waardering voor Cuvier

Het is duidelijk dat de theorieën van Cuvier en Lyell tegenover elkaar staan. In feite is de theorie van Lyell in brede kring van de geologen aanvaard, waardoor Cuvier op de achtergrond raakte, al bleven vele geologen aan zijn denkbelden vasthouden. Thans herleeft de waardering voor Cuvier. Met name vanuit Amerika verschijnen herhaaldelijk publicaties, die opnieuw de catastrofe-theorie benadrukken. Zo verscheen in 1961 van H. M. Morris en J. C. Whitcomb een boek, getiteld *The Genesis Flood*, waarin de zondvloedtheorie opnieuw werd geïntroduceerd. Een boek van 500 pagina's met 28 foto's. Als kritische reactie daarop heeft prof. dr. J. R. v. d. Fliert, hoogleraar aan de V.U. te Amsterdam, een boekje geschreven, getiteld *Fundamentalisme en de basis der geologische wetenschappen*. (Uitgave Buijten en Schipperheijn, 1968). Daarin bestrijdt hij de strekking en de inhoud van dit boek. Hij voert daarin een pleidooi voor de theorie van Lyell en komt tot de conclusie dat de 'sleutel van het heden' inderdaad op het verleden past. Een uitspraak die ik als onwetenschappelijk afwijs. Zelf sprak prof. Van de Fliert, in een vroegere publicatie van zijn hand, over het onbewezen en niet te bewijzen actualiteitsbeginsel. (De ouderdom van de aarde, uitgave J. H. Kok, 1955). Thans heeft hij zijn visie kennelijk herzien. Maar ik zou in dit verband toch willen wijzen op een uitspraak van dr. C. J. Dippel, die zegt: 'Waarom zou God, de Informeerder van de natuurwerkelijkheid, niet zo hebben kunnen spelen met de constellaties, dat niemand een breuk met de wetmatigheden vermoedt?' (Geloof en Wetenschap, deel I; uitgave Boekencentrum.)

Een christen wetenschapsbeoefenaar mag wel terdege rekening houden met de mogelijkheid dat God ingrijpt in zijn Schepping. Zijn gedachten zijn hoger dan de onze. Een geloof in een onbewezen en niet te bewijzen hypothese als het actualiteitsbeginsel is dan ook wel op heel zwakke gronden gebaseerd en geeft het wetenschappelijk bouwsel, dat erop wordt opgetrokken, een dubieuze basis.

Dit als kritische noot op de brochure van dr. v. d. Fliert. Maar in één opzicht is zijn kritiek op Morris terecht. Morris wil namelijk wetenschappelijke bewijzen aandragen om de juistheid van de Schrift aan te tonen. Dat is op zich een hachelijke zaak. Gesteld dat die bewijzen er niet zijn, maar het tegendeel zou blijken, vervalt daarmee dan de hechte basis van de Schrift? Dr. v.d. Fliert schrijft: 'Het is mijn diepe overtuiging dat het een fundamentele en uiterst gevaarlijke vergissing is te menen dat ons geloof in het betrouwbare Woord Gods ooit gebaseerd zou kunnen zijn op, of versterkt zou kunnen worden door zogenaamde wetenschappelijke redeneringen. Elke poging om de historische geologie van vandaag in overeenstem-

ming te brengen met het verhaal uit de eerste hoofdstukken van Genesis getuigt van een enorme overschatting van de wetenschap, die even groot is als die, waarvan de geleerden blijken geven die God als Schepper volledig verwerpen. Wanneer we de wetenschap zo overschatten verliezen we de strijd voor deze begonnen is' (a.w. pag. 3).

In dit opzicht zijn er bepaald grondige bezwaren tegen de opvattingen van Morris in te brengen. Daarop heb ik al eerder gewezen toen ik zijn boekje *De evolutieleer, een theorie op haar retour* besprak. We behoeven geen natuurwetenschappelijk bewijs materiaal voor de juistheid van de Schrift. De Schrift komt als Godsopenbaring met uniek gezag tot ons. De Schrift is van eigen uitlegging en gaat uit boven wetenschappelijke denkkaders. Daarom is het ook minstens zo bedenkelijk, wat momenteel allerwege geconstateerd kan worden, namelijk dat met (vermeende) resultaten van de wetenschap wordt gewerkt om de inhoud van de Schrift te ontzenuwen. Dat getuigt van een overschatting van de natuurwetenschap. Dan worden de grenzen van de wetenschap overschreden. De enige hechte natuurwetenschappelijke basis, namelijk het gegeven, het meetbare, dat wat te onderzoeken is, wordt dan losgelaten.

Tot schade van de wetenschap zelf, maar ook tot schade van het geloof. Aan dit gevaar is dr. v. d. Fliert, blijkens wat hij verder in genoemde brochure zegt, m.i. ook niet ontkomen. Blijft tenslotte echter het punt dat Galilei gezegd heeft dat de werken van Gods mond (Zijn Woord) en de werken van Gods vinger (Zijn schepping) elkaar niet kunnen tegenspreken. Wanneer we de historiciteit van de Schrift aanvaarden, ook bij voorbeeld wat betreft het verhaal over de zondvloed, dan kan dit toch ook niet losstaan van dat wat in de wetenschap gevonden wordt. Daar moet toch ergens een harmonie zijn tussen de historische gegevens van de Schrift en datgene wat de wetenschap in haar blikveld krijgt bij haar onderzoeken van de levende en de dode natuur. Daarover dan in het volgende nummer, naar aanleiding van Rehinkels boek *De Zondvloed*.

Hier eindigt het eerste artikel van Ir. v. d. Graaf. Er volgt nog een tweede artikel.

B.

Boekbespreking

Doven-Contact

Uitgave Aktie Dovenzorg der Gereformeerde Gemeenten. Redactie: P. Wagenaar, Het kleine Loo 287, Den Haag.

Ter recensie werd mij toegezonden het no. van december 1970. Het bevat een meditatie over Psalm 118:26a van Ds. D. Hakkenberg, de geestelijke verzorger, een opgave van te houden dovensdiensten — 2 in elke maand — een verslag van de dovensdienst te Gouda op 25 april 1970 door Ds. R. Boogaard, die preekte over Markus 9:19c, verder een verantwoording van bijdragen, kolleken en giften, allerlei mededelingen, een foto-reportage van de Biesbosch en het Land van Heusden en Altena en dan nog een en ander, o.a. een verhaal over een kerstdag in Afrika.

Met belangstelling heb ik van dit blad kennis genomen. Het ziet er zeer verzorgd uit en de inhoud is degelijk, zoals we daar gewoon zijn.

In een bijgevoegde folder staat o.a. het volgende: Tot in 1961 werd er van de Gereformeerde Gemeente weinig of niets gedaan voor de doven. Toen is er op initiatief van de heer P. Wagenaar uit Den Haag en enkele andere dove mensen begonnen met dit zo noodzakelijke werk.

In de aanvang betrof dit verspreiding van predikaties en lektuur. Hierna werd de Aktie Dovenzorg bij het deputaatschap van de Evangelisatie ondergebracht, hetgeen een grote stimulans was voor allen die dit werk op zich hadden genomen. Gelukkig begonnen de gemeenten dit werk financieel te steunen en kwamen er, dank zij vele scriba's, meer gegevens binnen van de dove leden onzer gemeenten, waardoor het werk steeds meer werd uitgebreid. Thans worden op tal van plaatsen regelmatig dovensdiensten gehouden. In deze diensten, die zoveel mogelijk tweemaal per maand plaatsvinden, komen naast doven van de Gereformeerde Gemeente ook mensen van andere kerkgenootschappen, zoals Hervormden, Chr. Gereformeerden etc. Deze diensten zijn uiteraard aangepast aan de dove „hoorders”. Voor een predikant is het inspannend werk om voor hen te spreken, want hij moet duidelijk en verstaanbaar zijn, d.w.z. de woorden moeten van zijn mond gelezen worden en hij moet iets langzamer spreken dan normaal. Omdat het voor de „hoorders” eveneens vermoeiend is, duren deze diensten meestal een uur. We mogen wel schrijven, dat deze diensten door de doven zeer gewaardeerd worden.

We kunnen dit werk van harte aanbevelen. Het blad Doven-Contact verschijnt tweemaandelijks en kost f 6,— per jaar.

N.B. Later ontvingen we nog enkele nummers van Doven-contact, die dezelfde geest ademen. En eveneens enkele bijvoegsels van dat blad, catechisatielessen, bestemd voor de kinderen. Ze maken een goede indruk. Ze zijn gegeven op beschrijvende of vertellende wijze. Er volgen na elke les vele vragen ter beantwoording.

DORDRECHT DS. BALTHAZAR LYDIUSSCHOOL VOOR MAVO Singel 28

Sollicitaties aan de secretaris: L. Alderliesten, Keplerweg 54, Dordrecht. Tel. 01850-32069.

Inlichtingen bij de directeur: C. J. Hartog, Valeriusstraat 3, Dordrecht. Tel. huis 01850-36156, tel. school 01850-42020.

TE ZWAAR ? VERMAGERINGSKRUIDEN

Volkomen onschadelijk!
Kuur voor een maand f 6.95
(alle kosten inbegrepen)

DROGISTERIJ SIKKING
BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM
Tel. 023-312882 - Giro 190609

Wij leveren u alle

Bijbels en Psalmboekjes (Statenvertaling)

franko thuis

H.H. Kerkeraden!
Voor de levering van **huwelijksbijbels** houden wij ons aanbevolen

BOEKHANDEL VAN LEEUWEN
Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-1783
na 7 uur: Almerelaan 1, telef. 05277-1593

Ultra-gereformeerd en vrijzinnig febr/mrt no. van Wapenveld

Wapenveld is het maandblad uitgaande van de reunitas reformata quia reformanda, Reunistenvereniging van de Civitas Studiosorum in fundamento Reformato.

De redactie-secretaris zond het gecombineerde februari/maart no. ter recensie. Mocht dat niet op korte termijn of in het geheel niet kunnen geschieden dan wilde men graag een persbericht zien opgenomen, dat daartoe al gereed was gemaakt. Het is niet mogelijk op stel en sprong een recensie te schrijven. Dat zou te kort doen aan de schrijver. Vluchtige kennisneming van het artikel laat wel zien, dat Prof. Van Ruler belangrijke dingen naar voren brengt. Als we dit zeggen betekent dat niet, dat we het met al de opvattingen van de schrijver eens zijn. Nog altijd menen we dat de rechtervleugel van het gereformeerd protestantisme het meest in overeenstemming is met Gods Woord. Al willen wij gaarne erkennen, dat we ook hier te maken hebben met mensen, die gemakkelijk hier of daar tot verkeerde opvattingen komen. Maar dat ligt dan niet aan de beginselen.

Aan het persbericht ontleen we nog, dat Prof. Van Ruler, die inmiddels in december j.l. overleden is, in het kader van een voordracht de opmerking plaatste, dat „in de rechtervleugel van het gereformeerd protestantisme ketterijen verkondigd worden, waarmee vergeleken die van de vrijzinnigheid kinderspel zijn”. Een verzoek van de redactie van Wapenveld deze stelling nader toe te lichten, heeft geresulteerd in een levig artikel, dat Prof. Van Ruler kort voor zijn overlijden heeft voltooid. Behalve dit artikel bevat het nummer een drietal korte reacties van Ds. S. Gerssen, Prof. dr. G. Th. Rothuizen en Prof. dr. W. H. Velema en onder het hoofd „Sta op tot de vreugde”, een selectie uit Van Ruler's befaamde uitspraken.

Het nummer, dat 48 pagina's telt, is te verkrijgen door storting van f 3,75 op postrekening 266906 t.n.v. Administrateur Wapenveld te Delft.

Ds. S. van Dorp: *Het heil des Heeren*
N.V. Uitgeverij De Banier Utrecht

Dit boek bevat 34 verhandelingen over de psalmen 23 en 130. Ds. W. L. Tukker schrijft in een Woord vooraf o.a. het volgende: „Dat na de dood van Ds. Van Dorp nog boek na boek uitkwam, mag wel een bijzonderheid heten. Hier lag nog voor de pers gereed een brede verhandeling van de Psalmen 23 en 130. Zij zijn zo bekend en bemind bij het volk Gods, en dat wel bijzonder omdat

Het Bestuur van de Vereniging voor Chr. onderwijs op Reform. grondslag te Dordrecht vraagt voor bovengenoemde school m.i.v. 1 augustus a.s.

LERAREN

voor o.a. ned., frans, engels, biologie, geschiedenis, scheikunde (6 lessen), fysica (12 lessen).
In onderling overleg zijn diverse combinaties mogelijk. Benoeming voor een nader overeen te komen aantal uren is ook mogelijk.

Gegadigden dienen te behoren tot de Ger. Gem., Ger. Gem. in Ned., Chr. Ger. Kerk, Oud Ger. Gem., Ned. Herv. Kerk (Ger. Bond).

BON

Deze bon kunt u desgewenst afknippen of overgeschreven richten aan Aktie Dovenzorg, Antwoordno. 2344, Den Haag-2073.

Ondergetekende,

naam

adres

plaats

verzoekt vrijblijvend toezending van

..... ex. „Doven-Contact” als proefnummer

datum

handtekening
BHP.

Te huur gevraagd door bejaarde moeder en dochter

Vrijstaand huisje of bungalow

in rustige omgeving; hoge huur geen bezwaar.

Brieven onder no. 1 aan Adm. Bewaar het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen a.d. Rijn.

zij zo geheel liggen in de bevinding des geloofs. Deze verhandelingen verschijnen onder de titel: „Het heil des HEEREN”. De rechte bevinding — geloofsbevinding dus — richt zich altijd op het voorwerp des geloofs: de Vader, de Zoon, de Heilige Geest. Wie Hij is, wat Hij is, wat Hij doet voor een zondaar, wat Hij doet aan een zondaar, dat is dus wat wij de ervaring, de bevinding der heiligen plegen te noemen. Als een zoon uit het land van Ledeboer en uit de kringen van Ledeboer voortgekomen, wist Ds. S. van Dorp uitnemend de bevinding des geloofs, aan de Schrift ontleend, te vertolken.” Een hartelijke aanbeveling is op zijn plaats. De inhoud van dit werk is in de rechte zin van het woord stichtelijk, opbouwend. Ds. Van Dorp schreef naar Gods Woord en hij brengt naar voren de praktijk van het geestelijke leven. Hij waarschuwt ernstig tegen gevaren. Hij is nodigend en onderwijzend. Kortom: dit boek bevat veel goeds. We hebben hier goede lektuur voor jong en oud.

Het werk telt 252 blz., is keurig uitgegeven en kost gebonden f 11,50.

Vertellingen uit het grote boek

N.V. Uitgeverij De Banier Utrecht

Op de titel-pagina lezen we nog: Bijbelvertellingen voor onze kinderen voor alle dagen van het jaar, verzameld onder redactie van uitgeverij „De Banier”. Voor elke dag is er een vertelling. Er zijn er in totaal 366. De eerste gaat over: Gods Schepping, de laatste over: Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Er zijn 224 vertellingen uit het oude en 142 uit het nieuwe testament.

We hebben vele van deze vertellingen gelezen en werden telkens getroffen door de eenvoudige wijze waarop verteld wordt. Kinderen moeten daar wel naar luisteren. De inhoud is, voorzover we hebben kunnen nagaan, in overeenstemming met de Heilige Schrift. We kunnen wel opmerkingen maken. B.v. op blz. 33 lezen we: onderweg koken de broers eens in hun zakken. In Genesis 42 staat het anders. Op blz. 66 wordt gezegd, dat Jozua en Kaleb de enigen waren, die de tocht door de Schelfzee hadden meegemaakt. Dat is niet juist. Zo kunnen we meer opmerkingen maken. We willen daarmee niets afdoen van de waarde van dit boek. Laten ouders het voor hun kinderen aanschaffen en er elke dag uit voorlezen. De Heere moge er Zijn zegen aan willen verbinden. De Banier zorgde voor een keurige gebonden uitgave. Het boek is van royaal formaat en kost f 29,75.

B.